

Programma Aansluiting Wind Op Zee (PAWOZ) – Eemshaven

Samenvatting onderzoeksplan (NRD)

Op de Noordzee boven de Waddeneilanden worden windparken aangelegd. De energie die deze parken gaan opleveren, komt in de Eemshaven aan land. Het Rijk onderzoekt nu, samen met anderen, welke routes het meest geschikt zijn om de energie naar de Eemshaven te brengen. Dat gebeurt via het Programma Aansluiting Wind op Zee (PAWOZ) - Eemshaven. In een milieueffectrapportage (MER) wordt voor verschillende routes onderzocht welke effecten ze hebben op het milieu. Ook wordt gekeken naar de effecten op de omgeving. De MER-procedure start met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Daar staat in wat er onderzocht wordt, hoe gedetailleerd dat gebeurt en hoe u wordt betrokken. In deze samenvatting leest u de belangrijkste punten uit de NRD. De volledige NRD vindt u op www.rvo.nl/pawoz-eemshaven.

Waarom wind op zee?

Het klimaat verandert en dat merken we steeds duidelijker, ook in Nederland. Zomers worden warmer en droger, regenbuien worden heftiger en rivieren stromen vaker over. We moeten hiertegen in actie komen.

Nog steeds gebruiken wij fossiele brandstoffen, zoals kolen, olie en gas, om elektriciteit op te wekken, onze huizen te verwarmen, fabrieken te laten draaien en auto's te laten rijden. Dat is een belangrijke oorzaak van de verandering van het klimaat. Daarom hebben 55 landen - waaronder Nederland - in het Klimaatakkoord van Parijs afgesproken dat we in 2030 veel minder fossiele energie gebruiken, en in 2050 alleen nog maar duurzame energie.

We moeten dus energiebronnen gaan benutten die het klimaat niet belasten. Wind is zo'n bron. Maar windenergie heeft ook een nadeel: windmolens hebben ruimte nodig. En ruimte hebben we in Nederland niet zo veel. Daarom wil de Rijksoverheid dat we ook windenergie op zee gaan opwekken. Niet alleen vanwege de ruimte, maar ook omdat het op zee vaker en harder waait dan op land.

Waarom willen we windenergie van zee naar de Eemshaven brengen?

De afgelopen tijd heeft het Rijk, samen met andere partners, gekeken waar op de Noordzee ruimte is voor windparken. Onder andere boven de Waddeneilanden blijkt er ruimte te zijn voor een aantal windparken. Samen kunnen die windparken veel energie opwekken. Maar de windenergie moet dan nog wel bij de gebruikers op het vasteland komen. De Eemshaven is hiervoor een logische plek. Omdat de industrie daar veel energie nodig heeft en de windenergie van de Noordzee dus meteen kan gebruiken. Bovendien ligt er al een landelijk hoogspanningsnet, waarmee de rest van de energie naar andere delen van Nederland kan worden getransporteerd.

Waarom PAWOZ-Eemshaven?

De energie van windparken op zee wordt met kabels naar het vasteland gebracht. In de toekomst misschien ook via leidingen. Om naar de Eemshaven te komen moeten die kabels (en later

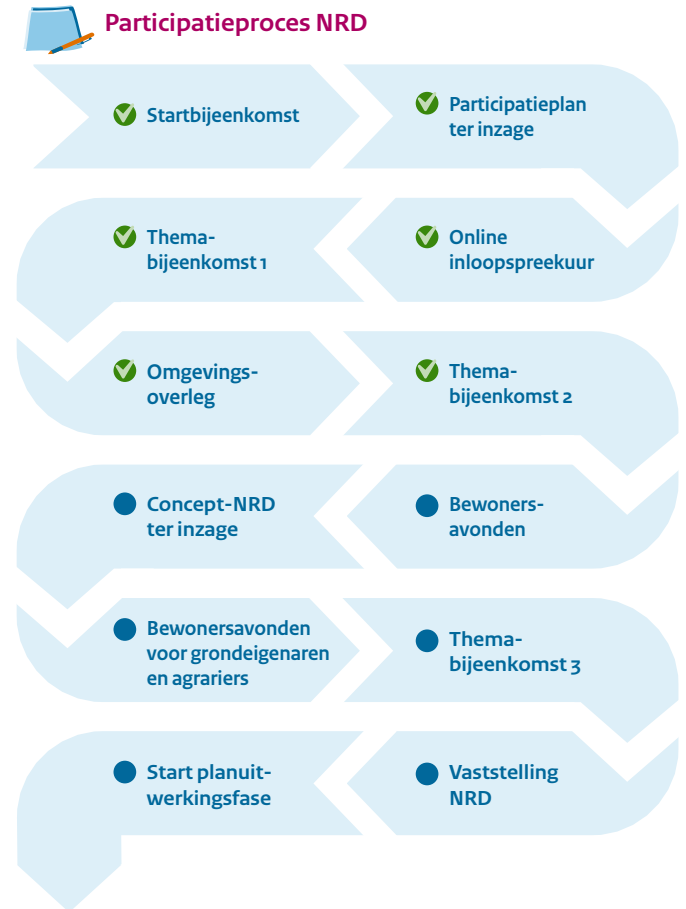
leidingen) door de Noordzee, het Waddengebied en het vasteland. In die gebieden gebeurt nu ook al van alles. Op zee en in het Waddengebied wordt onder andere gevaren en gevestigd, er leven dieren en planten. Op het vasteland liggen veel vruchtbare landbouwgronden. Daarom moeten we heel goed de voor- en nadelen van verschillende routes van de windparken op zee naar de Eemshaven tegen elkaar afwegen. Dat doen we in het Programma Aansluiting Wind Op Zee – Eemshaven. De routes kunnen gevolgen hebben voor mens en milieu. Om die gevolgen te onderzoeken worden een milieueffectrapport (MER) opgesteld en een integrale effectenanalyse (IEA). Uit die onderzoeken – die verderop in de tekst worden uitgelegd – wordt per route duidelijk wat de effecten ervan zijn. De eerste stap is nu dat we bepalen wát we precies gaan onderzoeken en hoe we dat doen. We schrijven dat op in een onderzoeksplan, dat een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt genoemd. Deze NRD ligt nu ter inzage. Dat betekent dat iedereen die dat wil, de NRD kan lezen. En nog belangrijker: erop kan reageren. Als u vragen of opmerkingen heeft over de NRD, dan kunt u die doorgeven door een reactie in te dienen. Dat kan digitaal, per post of mondeling. Op pagina 5 staat hoe u dit precies kunt doen.

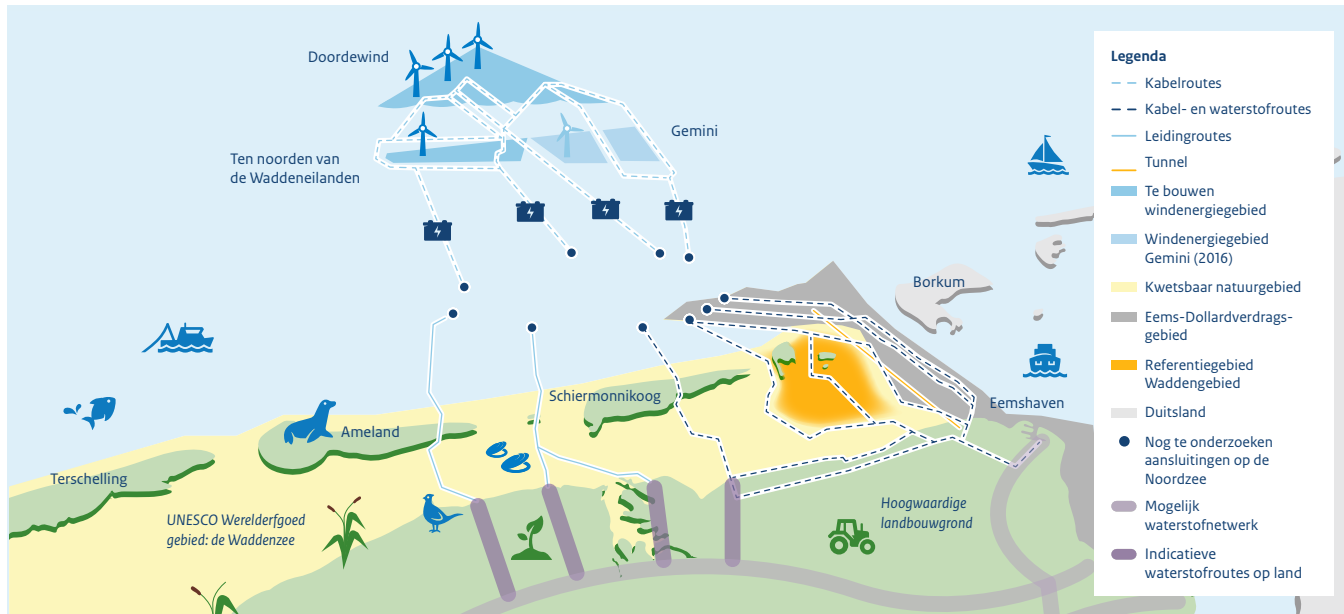
Wat is het startpunt van de onderzoeken?

De afgelopen jaren hebben we al verschillende routes onderzocht die geschikt zouden kunnen zijn om windenergie van boven de Waddeneilanden naar het vasteland te brengen. Die onderzoeken vormen nu het startpunt voor dit programma. Maar de tijd en de techniek staan niet stil. Ook de komende jaren zullen er nieuwe technische vindingen worden gedaan. Een voorbeeld hiervan is waterstof. Met de stroom van de windmolens zouden we in de toekomst op zee waterstof kunnen maken. Die waterstof vervoer je dan niet met een kabel, maar door een leiding naar het vasteland. Dit zou een waardevolle aanvulling kunnen zijn op de stroomkabels. Maar hoe het met waterstof precies verder zal gaan, is nu nog niet helemaal zeker. Daarom splitsen we het onderzoek op in twee perioden:

- Tot en met 2031 kijken we alleen naar routes voor kabels.
- Na 2031 onderzoeken we routes voor kabels en leidingen.

Misschien hebben we uiteindelijk maar één route nodig. Maar het kan ook zijn dat we in de toekomst meer routes nodig hebben. Dat moet uit de onderzoeken blijken.

Hoe betrekken we de omgeving?

Bij het onderzoek willen we zoveel mogelijk rekening houden met alles wat belangrijk is in het gebied. Daarom betrekken we de omgeving er zo goed mogelijk bij, naast de formele weg om een reactie in te dienen. We bieden iedereen die belangen heeft in het gebied - inwoners, maatschappelijke organisaties, grondeigenaren, agrariërs, ondernemers en medeoverheden - de kans om eerder en vaker mee te praten en een mening te geven. De afgelopen tijd hebben we hiervoor al verschillende themabijeenkomsten en vijf bewonersavonden georganiseerd. [Hier](#) vindt u sfeerverslagen van deze goed bezochte bijeenkomsten. Tijdens de bijeenkomsten vertelden we wat er in PAWOZ staat en wat dat betekent. Deelnemers konden een voorstel doen voor bronnen (zoals eerder uitgevoerde onderzoeken) en nieuwe of aangepaste routes aandragen. Er zijn ook vragen gesteld. De antwoorden daarop kunt u [hier](#) lezen.

Dit najaar organiseren we nog een themabijeenkomst, vier bewonersavonden en een bijeenkomst voor landbouwers en grondeigenaren in Pieterburen. Tijdens de hele periode dat er aan de NRD gewerkt wordt, kan iedereen ook online reageren, via [dit platform](#).

Welke routes gaan we onderzoeken?

In totaal zijn er tot nu toe zestien routes genoemd die onderzocht kunnen worden. Zeven daarvan komen uit eerdere onderzoeken. De andere negen zijn voorgesteld door mensen en organisaties die hebben meegepraat en meegedacht. Alle zestien routes zijn bekeken. Daaruit bleek dat sommige routes bijna hetzelfde waren. Ook waren er routes die niet aansloten bij het programma. Uiteindelijk bleven er tien routes over om verder te onderzoeken in het programma. Op de meeste van deze routes kunnen zowel kabels als leidingen worden aangelegd. Twee routes blijken eigenlijk alleen geschikt voor leidingen. Deze twee routes worden daarom alleen voor de periode na 2031 onderzocht. Alle routes zijn te zien op de afbeelding hierboven. De kaart geeft een overzicht van de te onderzoeken routes. In bijlage I bij de NRD staan alle routes uitgebreid beschreven.

Wat onderzoeken we precies?

Elke route heeft effecten op mens en milieu. Om die effecten te onderzoeken, wordt er een milieueffectrapport (MER) gemaakt. Zoals het woord al zegt, kijken we in zo'n rapport naar de gevolgen van de routes voor het milieu. Naast milieueffecten kunnen er ook andere gevolgen zijn, bijvoorbeeld voor de omgeving. Daarom wordt er, naast het MER, ook een integrale effectenanalyse (IEA) gemaakt. Die kijkt breder dan alleen het milieu. Bijvoorbeeld naar de effecten op de omgeving, de landbouw en de visserij. Maar ook of een route technisch gezien haalbaar is, en wat de kosten van de verschillende routes zijn. De resultaten van het MER worden uiteindelijk ook opgenomen in de IEA. Alle resultaten geven samen een totaalbeeld van de gevolgen per route. Van tevoren moet dan wel duidelijk zijn waar de routes allemaal op worden beoordeeld. Daarom is er vooraf een beoordelingskader gemaakt. Daarin staat welke onderwerpen onderzocht worden. Hieronder ziet u een vereenvoudigde versie van het beoordelingskader. Het volledige kader staat in de NRD.

Beoordelingskader MER	
Onderdeel	Te onderzoeken thema's
Effecten op water	Bodem en water op zee, natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, veiligheid, scheepvaart, gebruiksfuncties
Effecten op land	Bodem en water op land, natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, veiligheid, leefomgeving, gebruiksfuncties

Beoordelingskader IEA	
Onderdeel	
Omgeving	Kosten
Landbouw	Toekomstvastheid
Techniek	Planning
Milieu (MER)	

Wat gebeurt er met de resultaten van de onderzoeken?

Als alle onderzoeken, na informeren en overleggen met de omgeving, klaar zijn, is er een zo volledig mogelijk beeld van de gevolgen van elke route. Het kan zijn dat een route dan afvalt. Bijvoorbeeld omdat die de omgeving of het milieu te veel belast. Of omdat de aanleg technisch gezien te moeilijk is. De routes die overblijven, komen in het programma PAWOZ-Eemshaven. Als er dan in de toekomst een nieuw windpark op zee wordt gebouwd, heeft het Rijk al in beeld welke routes er zijn en hoeveel ruimte er nog over is. Op die manier hoeft er niet telkens opnieuw een programma zoals dit te worden uitgevoerd. En zo weten ook gemeenten, inwoners en anderen die ermee te maken hebben, waar ze aan toe zijn.

Hoe kunt u uw mening geven?

De NRD ligt de komende tijd zes weken ter inzage: tussen 30 september en 10 november 2022. Tijdens die periode kunt u de NRD lezen, zowel digitaal als op papier (bijvoorbeeld bij uw gemeente). U kunt ook een reactie sturen op de NRD. Dit kan digitaal, per post of mondeling. Op pagina 5 staat hoe u dit precies kunt doen.

In oktober 2022 organiseren we nog vier bewonersavonden: in Dokkum, Uithuizermeeden en op Ameland en Schiermonnikoog. En een speciale bijeenkomst voor landbouwers en grondeigenaren in Pieterburen. In november komt er nog een themabijeenkomst voor de eerder betrokken organisaties. Tijdens al die bijeenkomsten kan iedereen die daar is vragen stellen over de NRD.

Als de periode dat de NRD ter inzage ligt voorbij is, gaan wij alle binnengekomen reacties bekijken. We reageren hierop met een Nota van Antwoord. Het kan zijn dat er dan nog wat aangepast moet worden aan de NRD. Zodra dat klaar is, stelt de minister voor Klimaat en Energie de NRD vast. Daarna begint een nieuwe fase. Dan start de uitvoering van het onderzoeksplan en worden het MER en de IEA gemaakt.

U kunt de volledige versie van de NRD van 30 september 2022 tot en met 10 november 2022 [hier](#) bekijken. Op papier kunt u de documenten in dezelfde periode tijdens de reguliere openingstijden bekijken bij de onderstaande gemeenten:

- Gemeente Ameland, Jelmeraweg 1, 9162 EA Ballum
- Gemeente Het Hogeland, Hoofdstraat W70, 9951 AC Winsum
- Gemeente Noardeast-Fryslân, Van Limburg Stirumweg 18, 9291 KB Kollum
- Gemeente Schiermonnikoog, Nieuwestreek 5, 9166 LX Schiermonnikoog
- Stadt Borkum, Neue Strasse 1, 26757 Borkum (D)
- Gemeinde Krümmhörn, Rathausstraße 2, 26736 Krümmhörn (D)

Heeft u vragen over PAWOZ-Eemshaven, dan kunt u mailen naar PAWOZ-Eemshaven@minezk.nl. U kunt ook bellen met Bureau Energieprojecten, via telefoonnummer 070 379 89 79.

Tussen 30 september en 10 november ligt deze NRD ter inzage. U kunt uw reactie indienen bij het Bureau Energieprojecten van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Dat kan op drie manieren, namelijk digitaal, per post of mondeling. Reageren via e-mail is niet mogelijk.

Digitaal

U kunt digitaal reageren via [Programma aansluiting wind op zee \(PAWOZ\) - Eemshaven](#) (rvo.nl).

Per post

U kunt uw reactie opsturen naar: Bureau Energieprojecten t.a.v. Inspraakpunt Programma Aansluiting Wind op Zee Postbus 1112250 AC Drachten.

Mondeling

U bent in de gelegenheid om een mondelinge reactie te geven tijdens de informatiebijeenkomsten. Deze worden georganiseerd in oktober en november 2022. Ook kunt u telefonisch een reactie achterlaten tijdens de inspraakperiode. Dit kan tijdens werkdagen van 9.00 - 17.00 via het telefoonnummer (070) 379 89 79.